

Riigikogu XI koosseisu avaistungil kõnelenud president Toomas Hendrik Ilves teatas parlamendiliikmetele, et algatab põhiseaduse muutmise eelnõu, mille eesmärgiks on rõhutada täitevvõimu vastutust riigikaitse korraldamisel ja kaitseväge juhtimisel.

NATO liikmesriikides on kombeks, et kaitsejõud alluvad täitevvõimule ja seejuures on oluline, et kaitsejõudude eest kannab ka vastutust just täitevvõim, ütles riigipea, lisades, et niisugune alluvuse ja vastutuse summa tähendabki olulist osa tsiviilkontrollist või tsiviiljuhtimisest.

"Siit edasi jõuame loogilise ja meile ammutunud järelduseni, et täitevvõimu ametiisiku määramine ei saa parlamentaarses riigis olla ei parlamendi ega presidendi pädevuses, seda saab teha üksnes valitsus," sõnas president Ilves. "Eestis määrab seni kaitseväge juhataja ametisse Riigikogu, kes lähtub presidendi ettepanekust. See 1938. aasta põhiseadusest ülevõetud konstruktsioon on tänapäeval tseremoniaalne lahendus, millel pole ratsionaalset põhjendust."

Lisaks ähmastab see tseremoniaalne lahendus tsiviilkontrolli täpsust ja volitust kaitsejõudude üle, ütles riigipea. "Kaitseväelased teavad, et käsuliin peab olema selge ega või tekitada kahtlusi. Nii ei saa olla ka küsimust, kas kaitseväge juhataja võib alluda peaministrile, presidendile, kaitseministrile või ehk hoopis Riigikogu esimehele või kõigile neile korraga. Muutkem nüüd käsuliin lõpuks selgeks ja üheselt mõistetavaks," kõneles president Ilves, avalikustades oma kava kasutada Eesti Vabariigi põhiseadusega talle antud volitusi ning algatada põhiseaduse muutmise eelnõu, mille sisuks on kõrvaldada põhiseadusest viide kaitseväge juhataja institutsioonile.

"Kuid enne selle sammu astumist soovin ma kuulata ära Riigikogu fraktsioonide ja Riigikaitse Nõukogu seisukohad," lisas riigipea. "Loodan juba täna, et selle ettepaneku arutelu kujuneb asjalikuks ja sujuvaks. Siin pole ühelegi erakonnale hetkekasu või -kahju mõõtmise kohta, siin on küsimus parlamentarismis ja tsiviilkontrollis."

Kadriorus 2. aprillil 2007